

Kainuun hyvinvointialue hyvinvointivuosisiraportti 2023

Sisältö

1. Kainuun hyvinvointialueen strategia 2022-2025
2. Yleistä väestökehitystä Kainuussa vuonna 2023
3. Kainuun väestön myönteistä hyvinvoinnin kehitystä vuonna 2023
4. Nostot väestöryhmittäin
5. Kainuun hyvinvointialueen laaja hyvinvointisuunnitelma 2023-2025 - Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen toimialueittain
6. Hyvinvointialueen Hyte –kerroin
7. Mihin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden toimenpiteitä tulee edelleen suunnata

Lähteet

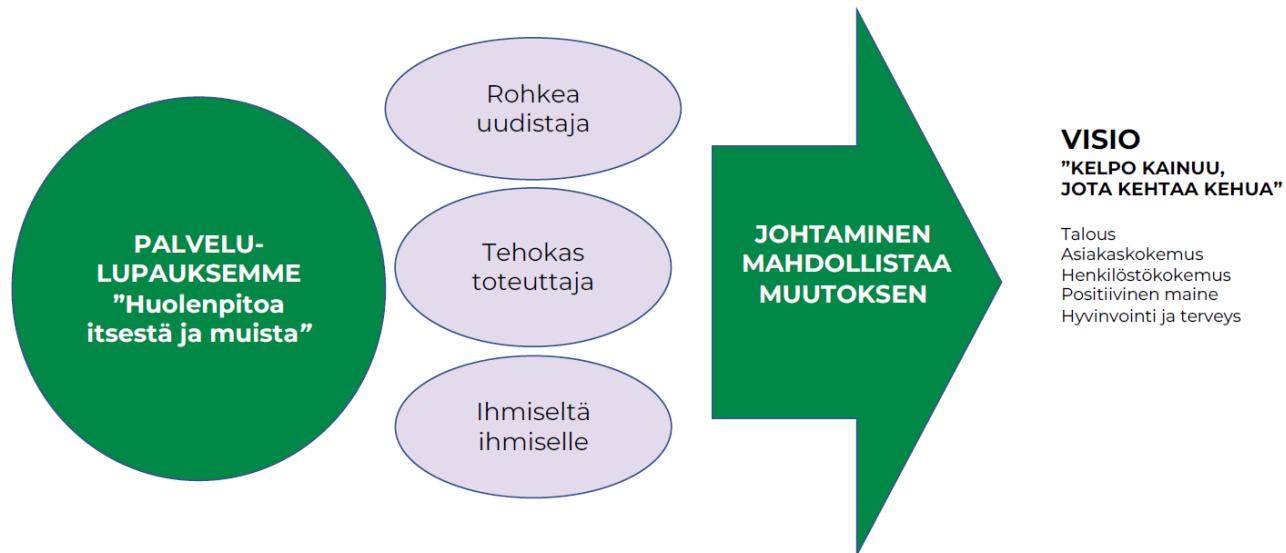

1. Kainuun hyvinvointialueen strategia 2022-2025

Hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö perustuu hyvinvointialueen strategiaan.

Kainuun hyvinvointialueen strategia 2022 – 2025

Strategia toteutetaan yhdessä tekemällä

Johdanto

- Hyvinvointialueen on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvointialueella on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy hyvinvointialueen muihin lakisääteisiin tehtäviin.
- Hyvinvointialueen on seurattava asukkaittensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Hyvinvointialueella on raportoitava asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä aluevaltuustolle vuosittain. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021)

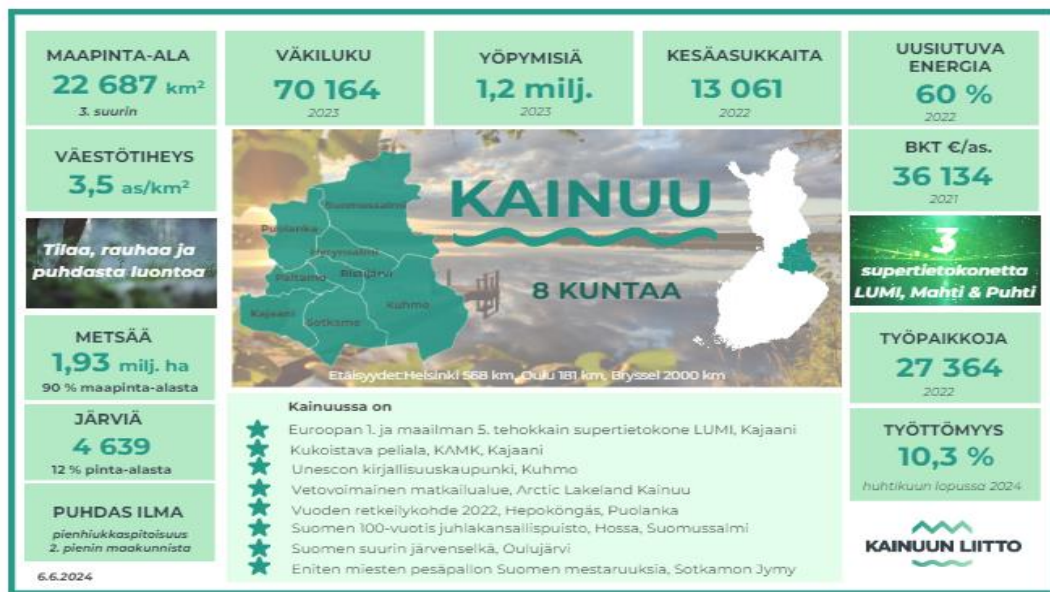

- Kainuun hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen vuosiraportissa 2023 tarkastellaan miten hyvinvoinnin, terveyden ja arjen turvallisuuden edistämisen painopistealueilla on edetty tilastojen valossa.
- Lisäksi tarkastellaan, mitä toimenpiteitä on tehty ja miten Hyte –kerroin on kehittynyt sekä mihin painopisteitä on tarpeen suunnata.

2. Yleistä väestökehitystä Kainuussa vuonna 2023

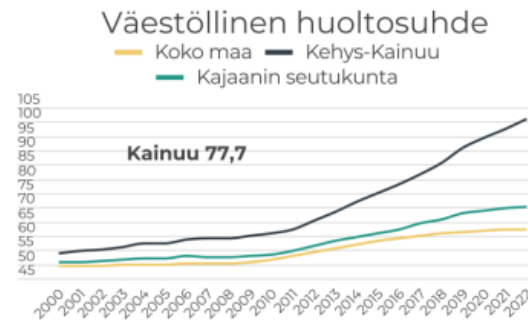
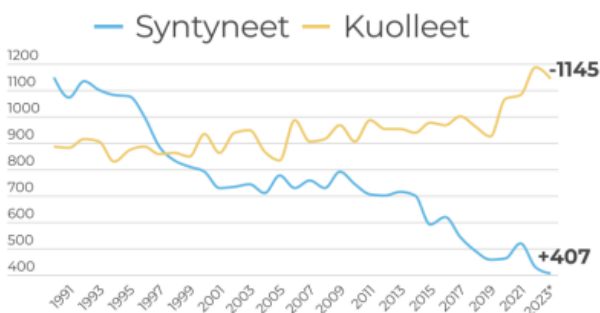
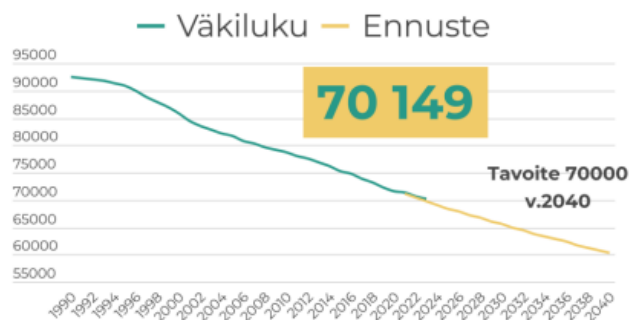

Kainuun väestö vähenee nykyisestä ennusteen mukaan 18 %:lla vuoteen 2040 mennessä. Kainuun väkiluku väheni 372 henkilöllä vuonna 2023 pudoten 70149 henkilöön. 75 vuotta täyttäneiden osuus kasvaa ja alle 18 vuotiaiden määrä vähenee.

Kainuun haasteena on nuorten poismuutto. 20–24-vuotiaista nuorista naisista 28 prosenttia lähtee Kainuusta vuosittain. Suuri syy tälle on opiskelutarjonnan kapea-alaisuus. 20–24-vuotiaista naisia on 39 prosenttia. Väestökehityksen tilannetta kuvaa vanheneva väestö ja ikärakenteesta johtuva suuri koulleisuus ja alhainen syntyvyys. Lähde: Kainuun Liitto 2024.

Vuosi 2023 ennakkotiedot

Väestökehitys Kainuussa

Pienituloisiin asutokuntiin kuuluvien osuus on maan keskitasoa, ja väestön tuloerot ovat maan pienimpien joukossa.

Yleinen pienituloisuusaste on Kainuussa (15,2%) muuta maata korkeampi (13,4%) vuonna 2022. Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet vuoden 2023 aikana Kainuussa 2 989.

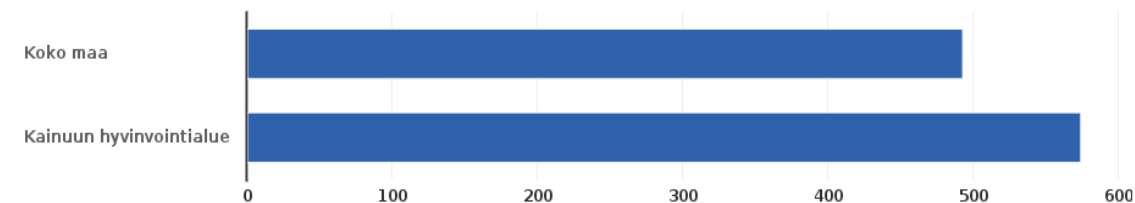
Demografinen (väestöllinen) huoltosuhde oli Kainuussa 2023 muuta maata korkeammalla tasolla. Demografinen (tai väestöllinen) huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15 - 64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on. Vuonna 2020 väestöllinen huoltosuhde Kainuussa oli 75,2, kun se vuonna 2023 oli 78.

(Lähteet: Sotkanet, THL/STM)

Vertaile: Indikaattorit **Alueet** Sukupuolet

Perusterveydenhuollon avohoidon (pl. suun terveydenhuolto) nettokäyttökustannukset yhteensä, euroa / asukas

info ind. 3766 Sukupuoli: Yhteensä

2023

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2023
Huoltosuhde, demografinen info ind. 761	Koko maa	yhteensä	61,9
	Kainuun hyvinvointialue		78,0

Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet vuoden aikana yhteensä info

1248

Alue	Sukupuoli	2023
Koko maa	yhteensä	263 355
Kainuun hyvinvointialue		2 989

Kainuulaisista lähes 60 % kokee päivittäisen elämänsä erittäin tai hyvin turvalliseksi. Elämänlaatunsa hyväksi 20-64 vuotiaista kokee 49,1 %.

Onnelliseksi itsensä kokeneiden osuus 20-64 –vuotiaista Kainuulaisista on samaa luokkaa kuin koko maassa keskimäärin 46,8 %

Itsensä yksinäisiksi tuntevien osuus on samalla tasolla kuin koko maassa 12,1 %.

(Lähteet: Sotkanet, THL/STM)

.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2022
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat info ind. 4271	Koko maa	yhteensä	50,9
	Kainuun hyvinvointialue		49,1
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%) info ind. 4284	Koko maa		12,1
	Kainuun hyvinvointialue		12,1
Onnelliseksi itsensä kokeneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat info ind. 4278	Koko maa		46,5
	Kainuun hyvinvointialue		46,8
Päivittäisen elämänsä erittäin tai hyvin turvalliseksi kokeneiden osuus (%) info ind. 5569	Koko maa		66,8
	Kainuun hyvinvointialue		58,3
Syrjintää sosiaali- tai terveyspalveluissa kokeneet, (%) palveluita käyttäneistä, 20 - 64-vuotiaat info ind. 3251	Koko maa	4,4	
	Kainuun hyvinvointialue	2,9	

Väestön hyvinvointia ja terveyttä kuvaavat indikaattorit ovat monilta osin selvästi maan keskiarvoa heikompia.

Nykyisessä työssä ei usko jaksavansa vanhuseläkeikään saakka; korkea koulutus 21,1% (koko maa 18,2%), keskitason koulutus 24,3% (koko maa 21.9 %). Tuki- ja liikuntaelinten sairauksista johtuvat poissaolot ovat lisääntyneet.

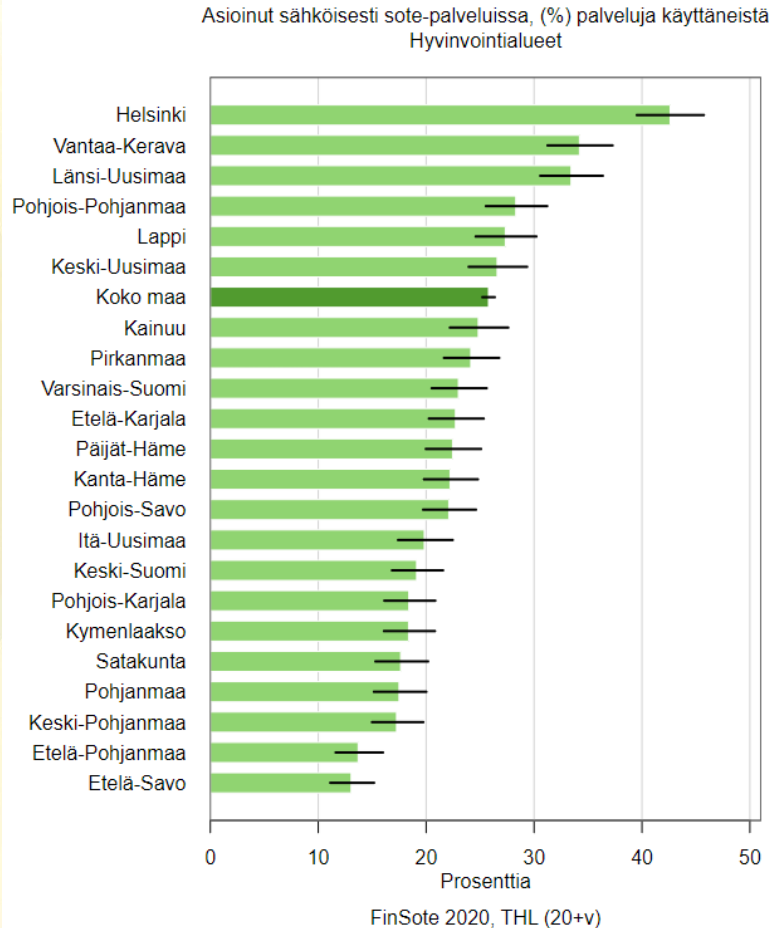
Kainuun sairastavuusindeksi ikävakioitu on 109,9. Se on korkeampi suhteessa koko maahan verrattuna, joka on (100). Indikaattori ilmaisee alueen väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon.

Indikaattori koostuu kymmenestä erillisestä sairausryhmittäisestä osaindeksistä, jotka kuvaavat kyseisten sairauksien yleisyyttä alueen väestössä. Indikaattorissa huomioitavat sairausryhmät ovat: syövät

sepelvaltimotauti
aivoverisuonitaudit
tuki- ja liikuntaleinsairaudet
vakavat mielenterveyden häiriöt
tapaturmat
muistisairaudet
keuhkosairaudet
diabetes
alkoholisairaudet.
(Lähteet: Sotkanet, THL/STM)

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2022
Alkoholikuolemat, menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 25 - 80 vuotta / 100 000 vastaavan ikäistä, pienituloiset info ind. 3962	Koko maa	yhteensä	2 878
	Kainuun hyvinvointialue		3 142
Apua riittämättömästi saavien osuus väestöstä (%), 75 vuotta täyttäneet info ind. 4382	Koko maa		10,4
	Kainuun hyvinvointialue		13,6
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%) info ind. 4270	Koko maa		51,0
	Kainuun hyvinvointialue		47,1
Niiden osuus, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksaa työskennellä vanhuuseläkeikään saakka (%), 20 - 74-vuotiaat, keskitason koulutus info ind. 4390	Koko maa		21,9
	Kainuun hyvinvointialue		24,3
Niiden osuus, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksaa työskennellä vanhuuseläkeikään saakka (%), 20 - 74-vuotiaat, korkea koulutus info ind. 4391	Koko maa		18,2
	Kainuun hyvinvointialue		21,1
Sairastavuusindeksi, ikävakioitu info ind. 5641	Koko maa		100,0
	Kainuun hyvinvointialue		109,9
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä info ind. 5387	Koko maa		14,7
	Kainuun hyvinvointialue		18,2

Sähköinen asiointi

Etäasiointikäynnit, % perusterveydenhuollon avohoidon käynneistä

Info 5004

Alue	Sukupuoli	2022	2023
Koko maa	yhteensä	23,6	24,5
Kainuun hyvinvointialue		38,9	39,3

Sähköisen asiointin osuus Kainuussa v. 2020 on ollut n. 25 %, hieman alle koko maahan verrattuna palveluja käyttäneistä. Etäasiointikäynnit, % perusterveydenhuollon avohoidon käynneistä vuonna 2023 39,3 %. Koko maa 24,5 %. Etäasiointi lisääntynyt Kainuussa vahvasti.

3. Kainuun väestön myönteistä hyvinvoinnin kehitystä vuonna 2023

Lapset

Kainuun alueen perusopetuksen 4. ja 5.lk osalta myönteistä kehitystä on tapahtunut kiusaamisen vähentymisessä, nettiajankäytön huomioimisessa sekä osallistumisessa kouluruokailun suunnitteluun.

8. Ja 9.lk osalta puolestaan hyvää kehitystä on tapahtunut vaikuttamismahdollisuuksien lisääntymisessä koulun tapahtumien järjestämisessä, aamupalan syömisen lisääntymisessä, kouluruokailuun vaikuttamisessa, tupakoinnin vähentymisessä sekä liikunnan lisääntymisessä kuukausittain. (Lähde: Kouluterveyskysely 2023, THL)

Nuoret

Kainuun lukioiden osalta myönteinen kehitys on tapahtunut hyvinvoinnin tuen saantiin opettajilta, alaikäisten savukehankinnat välittämisen kautta ovat vähentyneet, hyvinvoinnin tuki koululääkäriltä on kasvanut, humalahakuisuus on vähentynyt sekä oppimisyhteisön ilmapiiri on lisääntynyt.

Ammatillisessa oppilaitoksessa on myös vähentyneet alaikäisten savukehankinnat välittämisen kautta, hengästyttävän liikunnan lisääntyminen vapaa-ajalla kor. 1 h/vk, taiteen ja kulttuurin harrastamisen lisääntyminen, viikoittaisen omaehtoisen liikunnan lisääntyminen sekä aamupalan syömisen lisääntyminen. (Lähde: Kouluterveyskysely 2023, THL)

Työikäiset

Työttömien terveystarkastusten määrä on lisääntynyt vuodesta 2022

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaiden määrä on hieman laskenut

Sairauspäivärahaa saaneiden osuus 16-64 -vuotiaat /1000 vastaavan ikäisistä on laskenut 298 (2022) -> 149,3 vuonna 2023

Sairauspäivärahaa saaneet 25-64 -vuotiaat /1000 vastaavan ikäisistä niin ikään laskenut 326 (2022) ->166 vuonna 2023
(Lähteet: Sotkanet, Finsote, THL/STM)

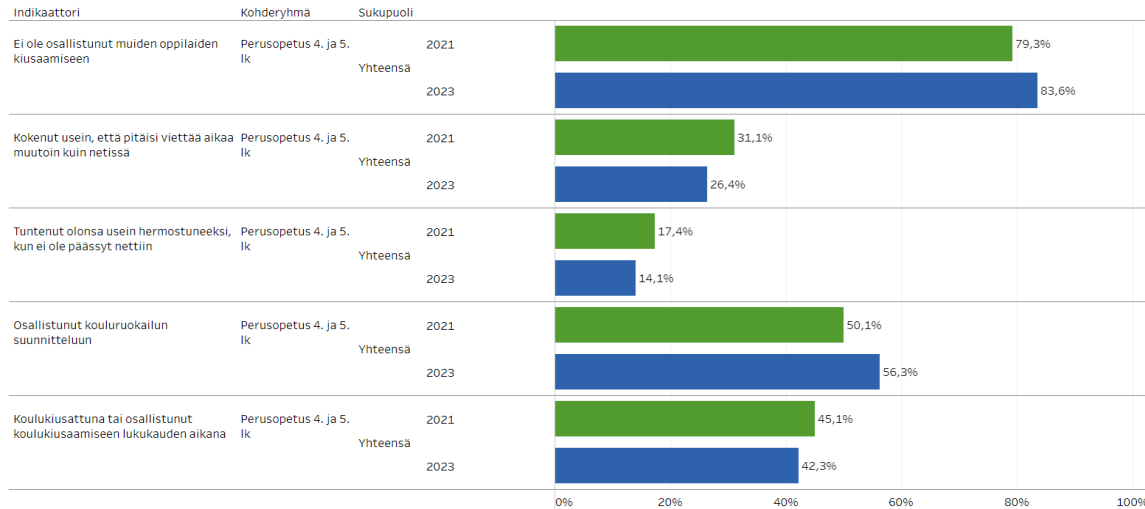
Ikäihmiset

Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%), 65 vuotta täyttäneiden osuus vuoden 2022 (ei tietoja vuodelta 2023) tilaston mukaan Kainuussa alle koko maan tason, Kainuu 27,5 %. Koko maa 32 %

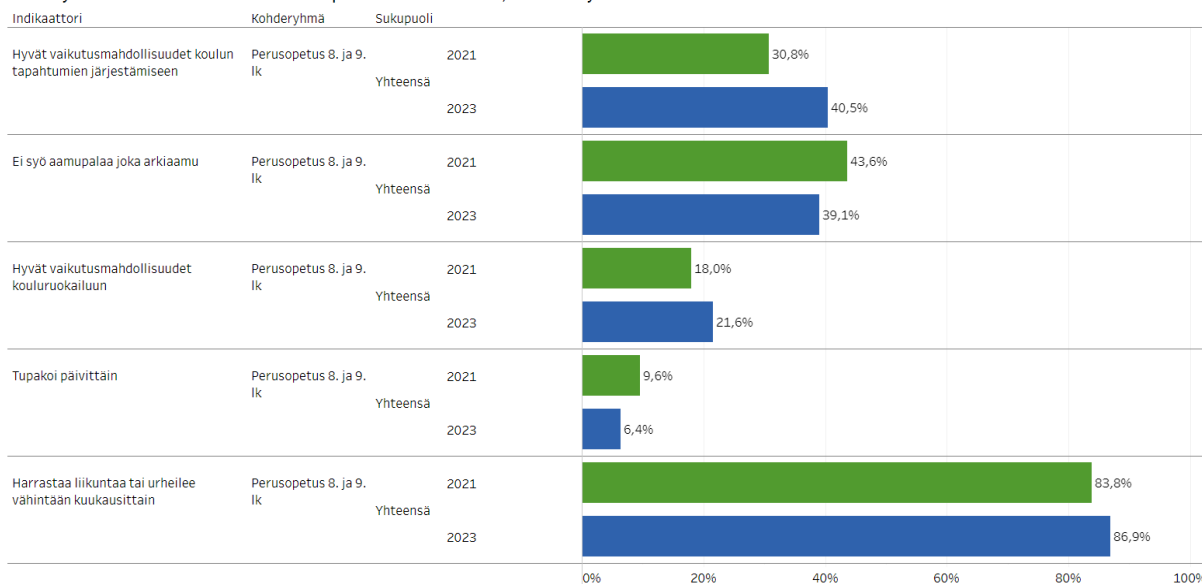

Lapset

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Kainuun hyvinvointialue

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Kainuun hyvinvointialue

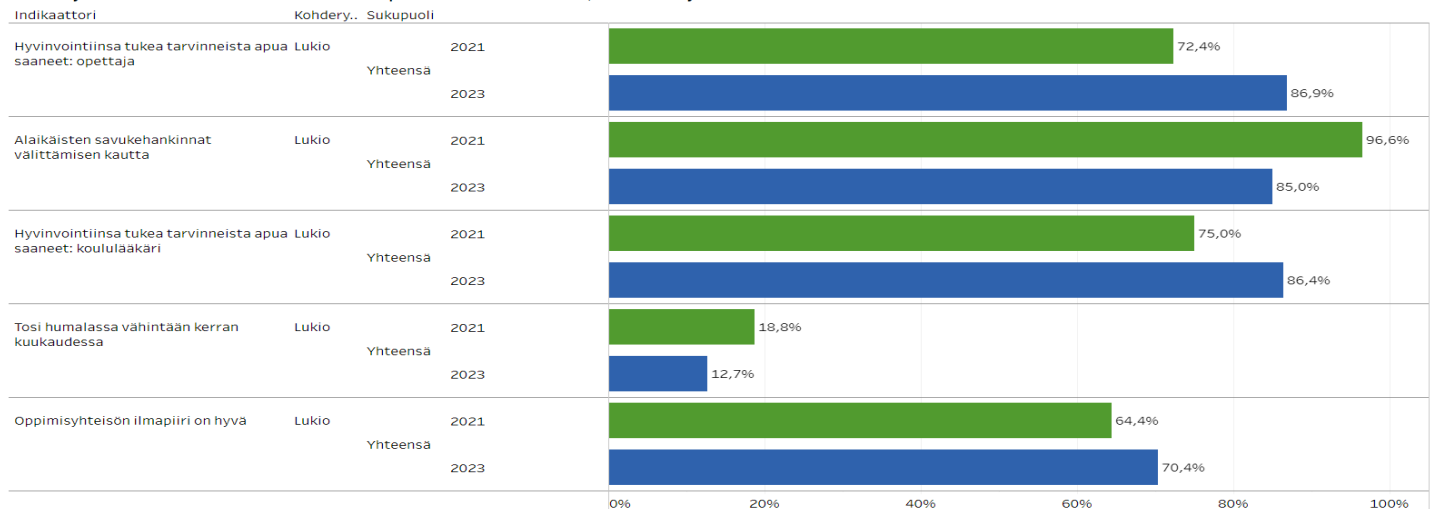
Kainuun alueen perusopetuksen 4. ja 5.lk osalta myönteistä kehitystä on tapahtunut kiusaamisen vähentymisessä, nettiajankäytön huomioimisessa sekä osallistumisessa kouluruokailun suunnitteluun.

8. Ja 9.lk osalta puolestaan hyvää kehitystä on tapahtunut vaikuttamismahdollisuuksien lisääntymisessä koulun tapahtumien järjestämisessä, aamupalan syömisessä lisääntymisessä, kouluruokailuun vaikuttamisessa, tupakoinnin vähentymisessä sekä liikunnan lisääntymisessä kuukausittain. (Lähde: Kouluterveyskysely 2023, THL)

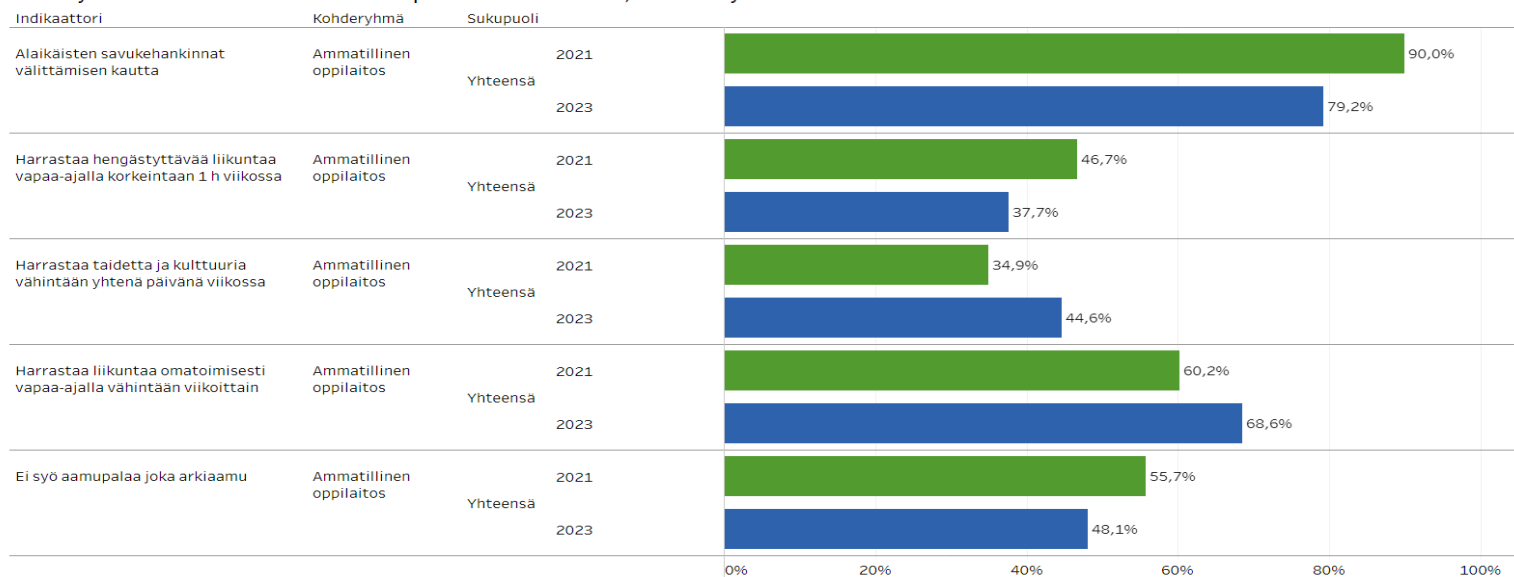

Nuoret

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Kainuun hyvinvointialue

Viisi myönteisintä tulosta suhteessa aiempaan tiedonkeruuseen, Kainuun hyvinvointialue

Kainuun lukioiden osalta myönteinen kehitys on tapahtunut hyvinvoinnin tuen saantiin opettajilta, alaikäisten savukehankinnat välittämisen kautta ovat vähentyneet, hyvinvoinnin tuki koululääkäriltä on kasvanut, humalahakuisuus on vähentynyt sekä oppimisyhteisön ilmapiiri on lisääntynyt.

Ammatillisessa oppilaitoksessa on myös vähentyneet alaikäisten savukehankinnat välittämisen kautta, hengästyttävän liikunnan lisääntyminen vapaa-ajalla kor. 1 h/vk, taiteen ja kulttuurin harrastamisen lisääntyminen, viikoittaisen omaehtoisen liikunnan lisääntyminen sekä aamupalan syömisen lisääntyminen. (Lähde: Kouluterveyskysely 2023, THL)

4. Nostot väestöryhmittäin

Lapset ja lapsiperheet

PERHE

- Lapsia syntyi Kainuuseen 408 v. 2023. Lapsiperheitä Kainuussa on 31.8 % perheistä, koko maassa 37.5 %.
- Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17 vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, Kainuu 1,7 %. Koko maa 1,6 %.
- Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0-17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL). Kainuu 3,1 %. Koko maa 3,8 %.
- Kasvatus- ja perheneuvoloiden lapsiasiakkaat (0-21-vuotiaat) vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä, Kainuu 2,1 %. Koko maa 2 %.

ELINTAVAT JA HYVINVOINTI

- Aamupalaa joka arkiamu ei syö kuin 31,2 % 4. ja 5 lk. oppilaista.
- Eri-ikäisten lasten ja nuorten ylipaino ja lihavuus yleistä.
- Lasten ahdistuneisuus - ja mielialaoireilu on yleisempää tytöillä kuin pojilla Kainuussa.
- Kouluterveyskyselyn mukaan jo alakoulusta lähtien havaitaan yhteisöllisten ongelmien ilmenemistä, johon kuuluvat luokkayhteisöön kuulumisen ongelmat ja yksinäisyyden kokemukset. Häiriö-käyttäytyminen on lisääntynyt kouluissa.

TERVEYS, LIIKKUMINEN HARRASTUKSET, OSALLISUUS

- 5 ja 8 lk:n oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky keskiarvo Kainuu 43,4 % Muutos vuodesta 2022 0.2 % heikompi. (MOVE! –mittaus Lasten ja nuorten toimintakyky).
- Kunnissa on päätetty terveyttä ja liikuntaa edistävän liikunnan vastuutahosta.
- 4. ja 5. lk kokema terveystarkastuksessa itselle tärkeistä asioista puhuminen on vähentynyt
- 4. ja 5. lk osallistuminen oppituntien sisällön suunnitteluun on vähentynyt

Nuoret

PERHE

- Yleinen pienituloisuusaste on Kainuussa (15,2%) muuta maata korkeampi (13,4%) vuonna 2022. Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet vuoden 2023 aikana Kainuussa 2 989.
- Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä. Kainuu 7,3 %. Koko maa 8,3 %. (2022)

ELINTAVAT JA HYVINVOINTI

- Ylipainoa ammatillisen oppilaitoksen oppilaista 26.2 %:lla (koko maa 26.9 %)
- Lukion oppilaista ylipainoa 21.7%:lla (koko maa 17.1%).
- 69,3 % 8. ja 9.lk. oppilaista kokee, että koululounasta on tarjolla riittävästi
- 54,7 % 8. ja 9. lk. kokee olevansa tarpeellinen muille ihmisille. Laskua edellisestä mittauksesta 2021, jolloin arvo oli 64,7 %.
- 8. ja 9. lk oppilaiden koulukuraattorin tuen määrä on vähentynyt, koulussa tai vapaa-ajalla kokemaa syrjintää on lisääntynyt sekä 58,5 % oppilaista kokee, että elämällä on tarkoitus. Määrä on laskenut vuoden 2021 mittauksesta.
- Ammatillisen oppilaitoksen nuorista seksuaaliväkivaltaa on kokenut vuoden aikana 13,9 %.
- Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut 29,4 % ammatillisen oppilaitoksen nuorista.

TERVEYS JA HARRASTUKSET

- Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 30,5 %. Koko maa 28.6 %.
- Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16-24 – vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä 1,8 %. Koko maa 1,2 %.
- Kokee kiinnostavat harrastukset liian kalliiksi ammatillisen oppilaitoksen nuorista 37,3 %.

Työikäiset

ELINOLOT JA HYVINVOINTI

- Kainuussa yleinen pienituloisuusaste on 15,2% (koko maa 13,4 %) vuonna 2022

Terve Suomi 2022 kyselytutkimuksen ennakkotuloksia aikuisväestön hyvinvointi ja terveys: keskeiset havainnot

- Merkittävä psyykinen kuormittuneisuus on lisääntynyt – joka viides työikäinen kokee psyykkistä kuormittuneisuutta
- Itsemurha-ajatukset lisääntyneet
- Myös elämänlaatu huonontunut – vain joka toinen työikäinen kokee elämänlaatusa hyväksi
- Terveyspalvelujen tyydyttymätön tarve on kasvanut – lähes joka neljäs kokee, ettei saa riittävästi lääkäripalveluja – joka neljäs kokee, ettei saa riittävästi hammaslääkäripalveluja
- Kainuussa elämänlaatusa hyväksi tuntevien osuus (%), 20-64 vuotiaat 49,1 %. Koko maa 50,9 %.
- Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%) 20-64 –vuotiaat 12 %, koko maa 13 %.

SAIRAUS, LIIKUNTA JA TYÖKYKY

- Sairauspäivärahaa saaneiden osuus 16-64 -vuotiaat /1000 vastaavan ikäisistä on laskenut 298 (2022) -> 149,3 vuonna 2023
- Mielenterveysperustaisesti sairauspäivärahaa saaneet 18-24 –vuotiaat / 1000 vastaavan ikäistä 33.9 %. Laskua vuodesta 2022. Koko maa 27.9
- Nykyisessä työssä ei usko jaksavansa vanhuseläkeikään saakka; korkea koulutus 21,1% (koko maa 18,2%), keskitason koulutus 24,3% (koko maa 21.9 %). Tuki- ja liikuntaelinten sairauksista johtuvat poissaolot ovat lisääntyneet
- Monet tuki- ja liikuntaelinsairaudet ja ongelmat ovat yhteydessä ylipainoon, vähäiseen liikkumiseen ja fyysisestikuormittavaan työhön. Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet ja ongelmat ovat yleisempiä matalamman koulutuksen saaneiden keskuudessa.

OSALLISUUS

- Äänestysaktiivisuus eduskuntavaaleissa Kainuu 63,3%, koko maa 68,5 %.
- Äänestysaktiivisuus hyvinvointialuevaaleissa 2022 Kainuu 45,5 %, koko maa 47,5 %.

Ikäihmiset

ELINOLOT JA HYVINVOINTI

- Kotonaan asuu 75 -vuotta täyttäneistä kainuulaisista 92,6 % (muualla maassa 93%).
- Noin 50 % 75 vuotta täyttäneistä tuntee päivittäisen elämänsä erittäin tai hyvin turvallisiksi.
- Elämänlaatunsa hyväksi tuntevien osuus (%) 75 vuotta täyttäneistä Kainuu 33,5%, koko maa 44,8 % (2022)
- 75 vuotta täyttäneiden elämänlaatu on heikompi kuin nuorempien ikäryhmien. Laajemman elämänlaatumittarin mukaan sekä miesten että naisten elämänlaatu hieman paranee 75. ikävuoteen saakka kääntyen vasta sen jälkeen laskuun. Yksittäisen koetun elämänlaadun kysymyksen mukaan miesten elämänlaatu pysyy samalla tasolla ja naisilla hieman laskee 75. ikävuoteen saakka ja heikkenee selvästi 75. ikävuoden jälkeen.
- Psykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus 75 vuotta täyttäneet Kainuu 13,7%.
- 15,9 % yli 75 -vuotiaista kokee itsensä yksinäiseksi (koko maa 12%)
- Ylipainoisten osuus (kehon painoindeksi BMI>30) %, 65-vuotta täyttäneet 19 % (2022)
- Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C), 65 vuotta täyttäneet 27,5 % (2022)

TERVEYS / SAIRAUS, LIIKKUMINEN

- 60-70 %:a ikäihmisistä kokee terveytensä keskitasoiseksi tai huonommaksi. (2022)
- Itsestä huolehtimisessa vähintään suuria vaikeuksia kokevien osuus (%), 75 -vuotta täyttäneet 12.4 %, koko maassa 8 %.
- Kainuussa yli 75 -vuotiaita asiakkaita hoidetaan säännöllisessä kotihoidossa 19 %, koko maa 13,9.
- Kuolleisuus tapaturmisiin kaatumisiin ja putoamisiin 65 vuotta täyttäneillä/100 000 as. Kainuu 84, koko maa 90 (2022)
- Menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 0-80 – vuotta /100 000 asukasta Kainuu 7021, koko maa 5736 (2023)
- suuria vaikeuksia. 29,4 %:lla yli 75 -vuotiaista 500 metrin matkan kävelemisessä

OSALLISUUS

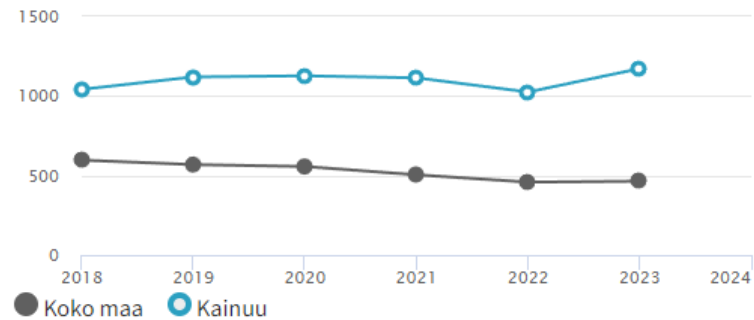
- Alle 15 % yli 75 vuotilaista käyttää sähköistä asiointia (2020), 55-74 vuotiaista vajaa 20%.

Aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit/1000 18 vuotta täyttänyttä

1 172,2
VUOSI 2023

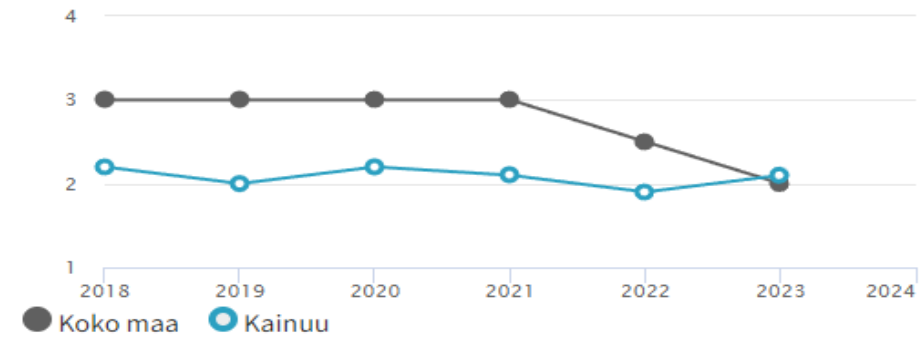
Vuosien vertailu

Kasvatus- ja perheneuvolojen lapsiasiakkaat (0-21-vuotiaat) vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

2,1 %
VUOSI 2023

Vuosien vertailu

Aikuisten mielenterveyden avohoitokäyntejä Kainuussa on yli kaksinkertainen määrä verrattuna koko maan määrään sekä kasvatus- ja perheneuvolan lapsiasiakkaiden määrä on kääntynyt kasvuun, kun vastaavasti koko maan tasolla määrä on laskeva.

5. Kainuun hyvinvointialueen laaja hyvinvointisuunnitelma 2023-2025

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen
toimialueittain

- Kainuun hyvinvointialueen laajassa hyvinvointisuunnitelmassa 2023-2025 on linjattu seuraavia toimia hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen

Voimavaroja ja ennaltaehkäiseviä toimia tulee kohdentaa:

1. elintapaohjaukseen (terveellinen ravitsemus, riittävä liikunta ja uni)
2. työ- ja toimintakyvyn edistämiseen
3. mielenterveyden edistämiseen ja ehkäisevään päihdetyöhön
4. osallisuuden vahvistumiseen ja yksinäisyyden torjumiseen
5. lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyyn
6. arjen turvallisuuden edistämiseen.

Kainuun hyvinvointialueen vv. 2023-2025 terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen tavoitteet:
(Aluevaltuusto 6.11.2023 §54) <https://hyvinvointialue.kainuu.fi/palvelut/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen>

Huolenpitoa itsestä ja muista

1. Tuemme asukkaiden terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta
2. Sovimme kuntien kanssa yhdyspinnoilla tehtävästä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyöstä
3. Tehostamme sairauksien ennaltaehkäisyä ja palveluja
4. Kehitämme kuntien kanssa järjestöyhteistyötä ja uudistamme järjestöjen tukemisen sisältöjä

Tuemme asukkaiden terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta toimialueittain

Sosiaali- ja perhepalvelut

- Kehitetty ja vahvistettu ennaltaehkäiseviä palveluja esimerkiksi lapsiperheiden kotipalvelua ja perhetyötä.
- Kainuun talousneuvola toimintaa kehitetty yhteistyössä Kelan, ulosottolaitoksen, oikeusministeriön ylivelkaantumisen torjuntaohjelman ja talous- ja velkaneuvonnan kanssa.
- Kainuun valmiusfoorumin 5.11.2022 päätöksen mukaisesti evakointikeskukset esiteltiin kuntalaisille.
- Turvataan, että asiakkaat saavat tukea ongelmiinsa oikea aikaisesti moniammatillisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla.
- Asumispalveluissa toiminnan uudistaminen kohdistui digipalveluiden käyttöönottoon sekä kotiin tarjottavien palveluiden vahvistamiseen
- Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluissa painopistettä pyrittiin siirtämään ennaltaehkäiseviin palveluihin korjaavien palveluiden sijaan. Psykologin ja kuraattorin vastaanotolle pääsee lain osoittamissa rajoissa.
- Kuraattori- ja koulupsykologimitoitukset toteutuivat lain edellyttämällä tavalla

Terveyden- ja sairaanhoidon palvelut

- Liikunnanedistämisen osalta on tarkasteltu yhdyspinnoilla tehtävää yhteistyötä ja työnjakoa eri toimijoiden kesken. Kainuun hyvinvointialueen fysioterapeuttien toimintaa on kuvattu ymmärryksen lisäämiseksi Fysioterapeuttien toteuttama liikuntaneuvonta prosessi (innokyla.fi) palvelun kriteereitä on tarkennettu. Lisäksi on selvitetty fysioterapia asiakkaiden näkökulmasta liikuntapalveluiden tarvetta kuntien tai 3. sektorin tuottamille liikuntapalveluille. Erityistä tarvetta nähdään olevan matalan kynnyksen toiminnalle kaiken ikäisille vähän liikkuville esim. starttikurssit, kuntosaliohjaus, liikuntaneuvonta.
- Poikkihallinnollista liikuntaneuvonta palveluketjua on muodostettu monitahoisesti. Poikkihallinnollinen liikuntaneuvonnan palveluketju | Innokylä (innokyla.fi)
- Ennaltaehkäisevän työn toimenpidekoodeja on tarkasteltu ja niitä on otettu käyttöön fysioterapiassa voimakkaammin vuoden 2023 alusta.

Ikäihmisten palvelut

- Asiakkaiden osallisuutta on vahvistettu osallistamalla asiakasta omien palveluidensa suunnitteluun ja toteutukseen. Koulutuksen avulla on vahvistettu työntekijöiden RAI-osaamista erityisesti asiakkaiden voimavarojen tunnistamisen osalta. Lisäksi on koulutettu ennakoivan asiakassuunnitelman tekemistä RAI-tiedon pohjalta. Koulutukset jatkuvat edelleen suunnitelmallisesti.
- Ikäihmisten palvelut on mukana Soldex - tutkimushankkeessa, jossa tarkastellaan ikääntyneiden kotihoitoa syrjäytymisen näkökulmasta. Hanke on yhä menossa ja sen tavoitteena on tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää kotihoidon käytäntöjen, lainsäädännön ja ikääntyneille suunnattujen palvelujen kehittämisessä.
- Päivätoiminnan etäryhmien pilotointi tehtiin vuonna 2023, minkä tuloksena etäpäivätoimintaa on kehitetty vuoden 2024 aikana.
- Teknologian lisäämistä ja laajentamista on tehty kotihoidossa. Teknologialla tuotettujen palveluiden osalta on asetettu selkeät tavoitteet.
- Verkostoyhteistyötä on tehty mahdollisuuksien mukaan.

Sovimme kuntien kanssa yhdyspinnoilla tehtävästä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyöstä

- Hyvinvointialueen, kuntien ja järjestöjen hyte - asiantuntijat muodostavat organisaatioiden yhdyspinnoilla toimivan verkostotyöryhmän. Alueellisessa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen (hytetu-) työryhmässä valmistellen mm. lakisääteinen alueellinen hyvinvointikertomus- ja suunnitelma, ennaltaehkäiseviin palveluihin liittyviä palveluketjuja sekä tiedotetaan ja toimeenpannaan kansallisia linjauksia. Kunnissa ja hyvinvointialueella on nimetty hyte -johtoryhmät. Vuosittaisissa Hyte - neuvotteluissa kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa neuvotellaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta. Hyte –neuvottelut eivät toteutuneet vuonna 2023.

Tehostamme sairauksien ennaltaehkäisyä ja palveluja

- Kestävän kasvun Kainuu II–hanke jatkaa Kestävän kasvun Kainuu –hankkeen aloittamaa työtä. Hankkeen taustalla olevat väestön tarpeet eivät ole muuttuneet aikaisemmasta, vuoden 2022 hankesuunnitelmasta. Hankkeen kehittämistoimenpiteet kohdistuvat koko Kainuun hyvinvointialueelle. Hanke on käynnistynyt 1.3.2023 jatkuen vuoden 2025 loppuun.

Hankkeen tavoitteet

Päätavoitteena on:

- Mielen terveyden häiriöitä sairastavien kainuulaisten työkyky paranee ja työllistyminen mahdollistuu – työllisyysaste nousee
- Kainuun hyvinvointialueen väestö, eritoten heikoimmassa ja haavoittuvassa asemassa olevat kohderyhmät saavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut yhdenvertaisesti, helposti, kynnyksättömästi sekä monikanavaisesti – palvelujen saatavuus paranee ja kustannusvaikuttavuus lisääntyy.
- Pilari 3:ssa kehitettävän palvelun kohderyhmänä ovat 18–60-vuotiaat kainuulaiset henkilöt, jotka sairastavat mielen terveyden häiriöitä ja jotka ilmaisevat halunsa työllistyä avoimille työmarkkinoille.
- Pilari 4:ssa kehitettävien palveluiden ja toimintamallien kohderyhmiä ovat:
 - ✓ Pitkäaikaissairaat ja pitkäaikaissairauden riskissä olevat
 - ✓ Nuoret tai nuoret aikuiset (13–29-vuotiaat), joilla on tunnistettuja tai vielä tunnistamattomia päihde- tai mielen terveyshäiriöitä, sisältää neuropsykiatrisesti oireilevat nuoret ja nuoret aikuiset
 - ✓ Omaishoitajat
 - ✓ Vammaiset henkilöt
 - ✓ Muut; lapset, nuoret ja lapsiperheet
- Hankkeen tulokset kootaan [kaikille avoimen tiedon Innokylä-palveluun](#).

Kehitämme kuntien kanssa järjestöyhteistyötä ja uudistamme järjestöjen tukemisen sisältöjä

- Päätös osallisuusohjelman ja –suunnitelman laadintaprosessin käynnistämiseksi hyvinvointi- ja yhdyspintalautakunta 21.9.2023 https://kainuunhyvinvointialue.cloudnc.fi/fi-Fi/Toimielimet/Hyvinvointi_ ja_yhdyspintalautakunta/Kokous_2192023
- Järjestöyhteistyön tiivistäminen aloitettu vuonna 2023, mm. yhteisiä järjestöiltoja kuntien kanssa
- Hyvinvointialueen järjestöavustusten periaateasiakirja 2023 laadittu

6. Hyvinvointialueen Hyte –kerroin 2023

Hyvinvointialueiden Hyte-kerroin

Hyvinvointialueen HYTE -kerroin = Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perushinta x hyvinvointialueen saama HYTE-kerroin x asukasluku = X euroa ja HYTE-kerroin= (prosessi-indikaattori + tulosindikaattori): 100. HYTE-kertoimen suuruus määräytyy sekä toimintaa ja voimavaroja kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. Indikaattoreita on yht. 13. Prosessi-indikaattori + tulosindikaattori:100. (Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 617/2021, Finlex).

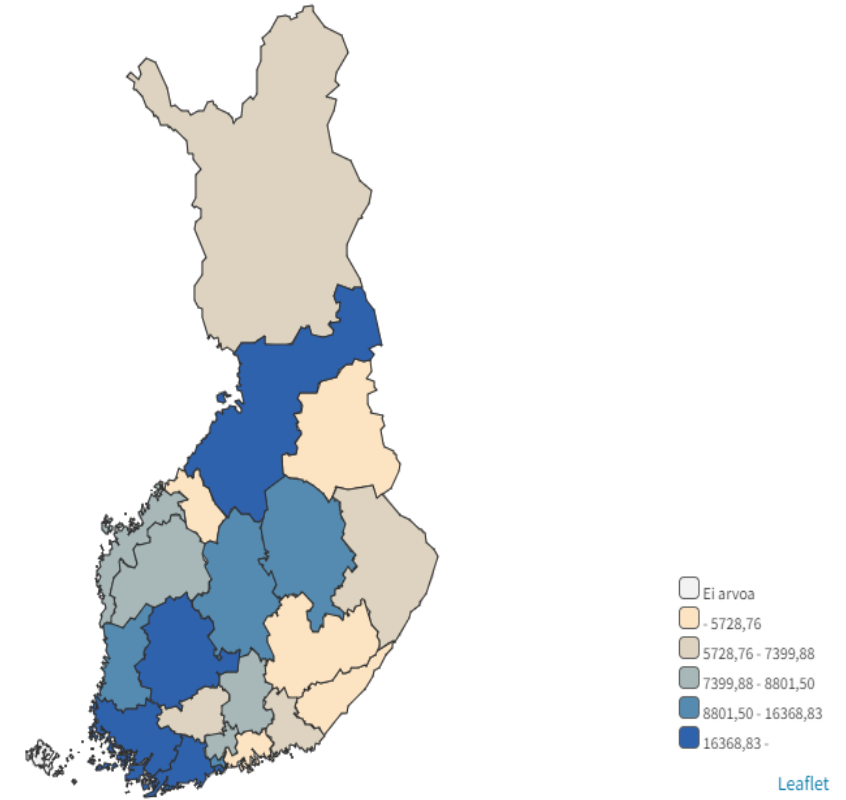
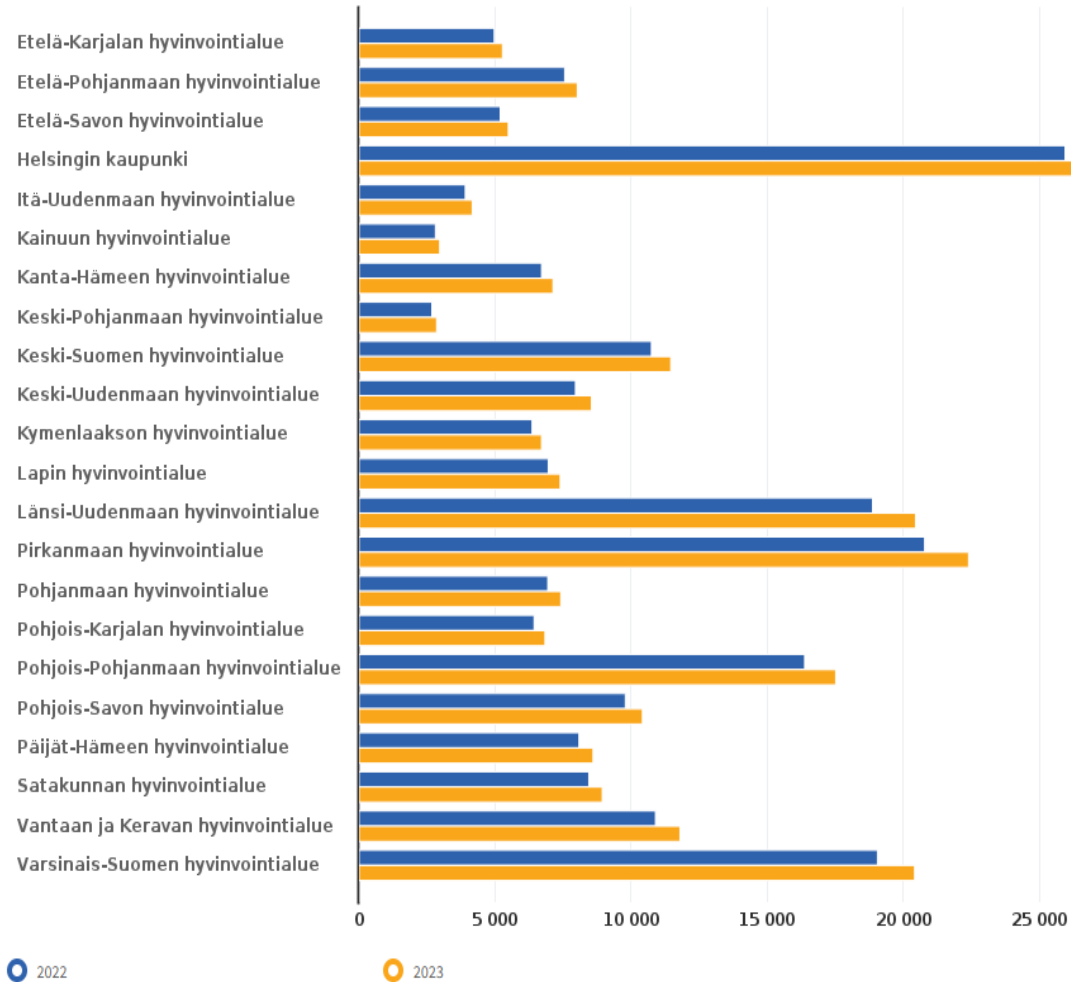

- Vuoden 2023 osalta hyte-kerroin osuus hyvinvointialueille on toteutunut seuraavasti: 1. asukasperustaisuus, 2. terveydenhuollon palvelutarve, 3. vanhustenhuollon palvelutarve, 4. sosiaalihuollon palvelutarve, 5. vieraskielisyys ja 6. kaksikielisyys, 7. saaristolaisuus.
- Hyte-kriteerin mukainen yleiskatteellinen valtionosuus Kainuun hyvinvointialueelle v. 2023 on ollut 2 964 900 euroa.
- Ensimmäisen kerran Hyte –kertoimen mukainen valtionosuus otetaan huomioon vuoden 2026 rahoituksessa.

Hyvinvointialueiden HYTE-kerroin, 1 000 euroa

info ind. 3817 Sukupuoli: Yhteensä

- Ei arvoa
- - 5728,76
- 5728,76 - 7399,88
- 7399,88 - 8801,50
- 8801,50 - 16368,83
- 16368,83 -

2022

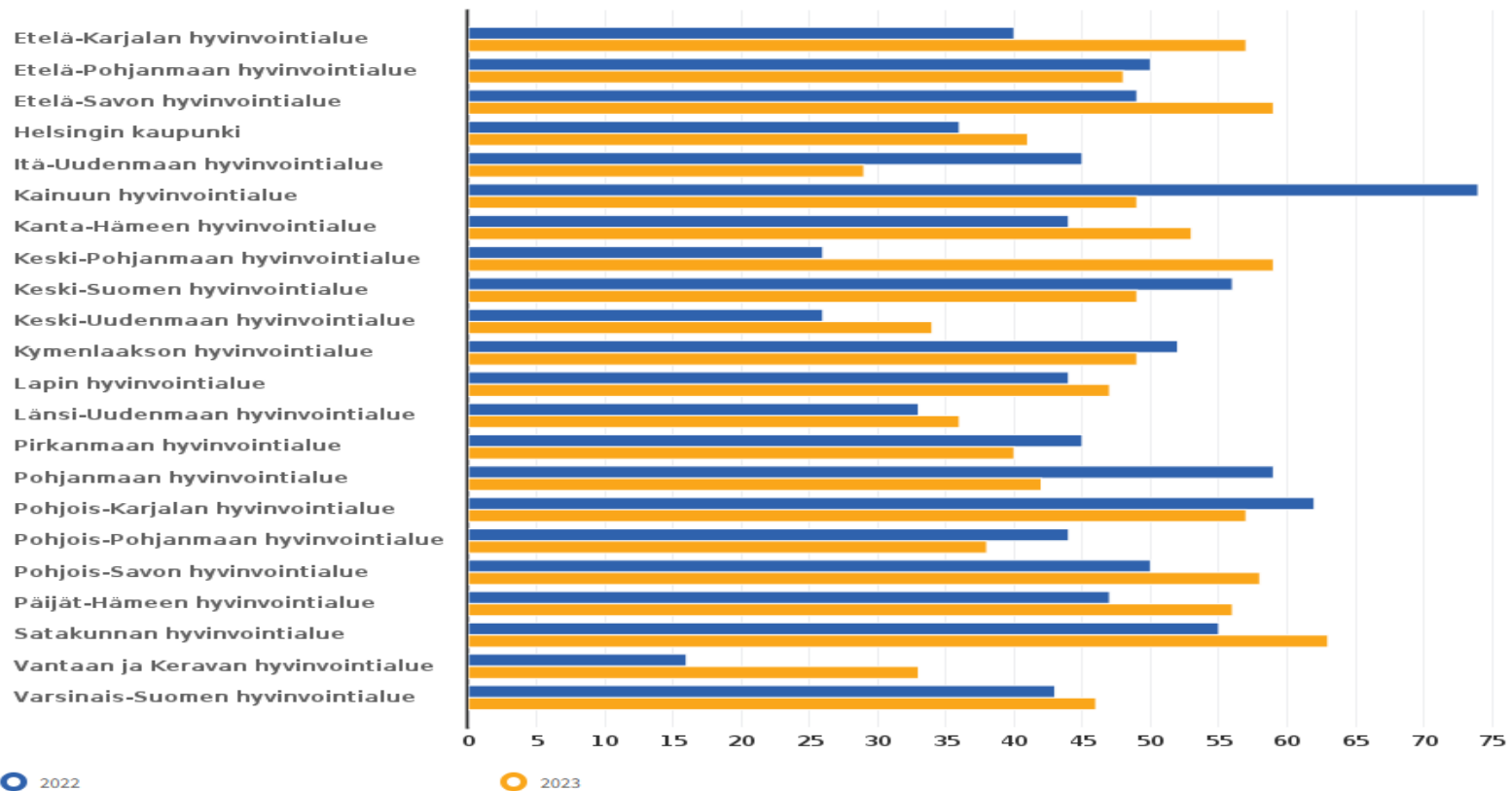
2023

Kainuun Hyte -kerroin 2023 asteikolla 0-100 oli **49**. Indikaattori ilmaisee hyvinvointialueiden HYTE -kertoimen asteikolla 0-100 eli keskiarvo tulosindikaattoreiden keskiarvosta ja prosessi-indikaattoreiden keskiarvosta.

Hyvinvointialueiden HYTE-kerroin, 0 - 100

info ind. 3815 Sukupuoli: Yhteensä

Hyte-kerroin, prosessi- indikaattorit kehitys Kainuun hyvinvointialeella v. 2022-2023

Indikaattori kuvaa, kuinka monelle alle 65-vuotiaalle asiakkaalle on annettu liikunta- tai ravitsemusneuvontaa puolen vuoden sisällä tyypin 2 diabetesriskin toteamisen jälkeen.

Indikaattori ilmaisee niiden kouluterveydenhuollon 8. luokan terveystarkastuksista poisjääneiden lukumäärän, joiden tuen tarve on selvitetty. Terveystarkastuksesta poisjäänyt lapsi tarkoittaa lasta, joka ei ole käynyt lainkaan kouluterveydenhuollon terveystarkastuksessa terveydenhoitajalla tai lääkärillä.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2022	2023	
Elintapaneuvonnan toteutuminen tyypin 2 diabetesriskissä oleville Käypä hoito -suosituksen mukaisesti info ind. 6008	Kainuun hyvinvointialue	yhteensä	16	19	
Kouluterveydenhuollon 8-luokkalaisten terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen info ind. 5401				13	
Kuraattorien opiskelijamäärä / henkilötyövuosi, peruskoulu info ind. 5471				513	
Psykologien opiskelijamäärä / henkilötyövuosi, peruskoulu info ind. 5474				917	
Tuhkarokko-, vihurirokko- ja sikotautirokotuskattavuus eli MPR-rokotteen 1. annoksen kattavuus info ind. 3866				97,4	98,4
Työttömien terveystarkastukset, % työttömistä info ind. 5274				44,7	46,3

Prosessi-indikaattorit kuvaavat hyvinvointialueen omaa toimintaa väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Prosessi-indikaattorien vertailukelpoisuus mahdollistuu selvemmin vuonna 2024 vertailuna vuoteen 2023. Voidaan todeta vuoden 2023 osalta, että kuraattori- ja koulupsykologimitoitukset täyttyivät lain edellyttämällä tavalla.

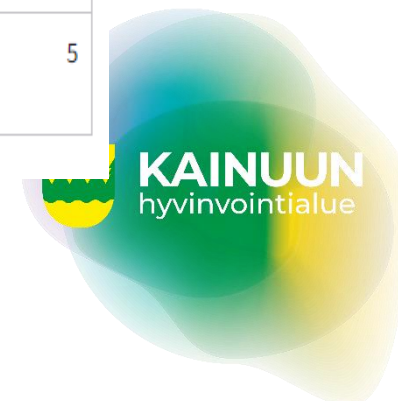
Hyte -kerroin, tulosindikaattorit kehitys Kainuun hyvinvointialueella v. 2022-2023

Indikaattori ilmaisee kahden viimeisimmän mittauksen välillä tapahtuneen muutoksen syrjäytymisriskissä olevien nuorten ja nuorten aikuisten prosentiosuudessa vastaavanikäisestä väestöstä. Jokaisen tulosindikaattorin kohdalla kaikkien hyvinvointialueiden suurimmasta erotuksesta tulee arvo, jolla tulosindikaattorista saa sata pistettä ja kaikkien hyvinvointialueiden pienimmästä erotuksesta arvo, jolla tulosindikaattorista saa nolla pistettä. Loput pistemäärät nollan ja sadan pisteen välillä määräytyvät sen mukaan, mihin kohtaan erotusten vaihteluväliä hyvinvointialueen erotus osuu. Jos osuus on 5 prosenttia tai alle, muutosta ei enää edellytetä, vaan hyvinvointialue saa tästä indikaattorista 100 pistettä

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2022	2023
Ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa olevat 18-24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 3810	Kainuun hyvinvointialue	yhteensä	100	0
Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 3809			87	39
Mielenterveyden ja käyttäytymishäiriöiden (tietyt diagnosit) vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18 - 34-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 3812			100	20
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 3811			52	31
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 3808			39	5

Tulosindikaattori kuvaa muutosta hyvinvointialueen väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä. Tulosindikaattorit kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla.

Laskennassa etsitään jokaisen tulosindikaattorin kohdalla kaikkien hyvinvointialueiden pienin erotus ja suurin erotus. Suurin erotus kuvaa parasta positiivista kehitystä. (100 p.) Hyvinvointialuekohtaiset pistemäärät skaalataan edellä mainittujen minimien ja maksimien avulla.

7. Mihin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden toimenpiteitä tulee edelleen suunnata

- Kainuun hyvinvointialueen laaja hyvinvointisuunnitelma 2023-2025 hyväksyttiin vuonna 2023. Toimenpiteitä tulee edelleen vahvistaa ja kohdentaa:
 1. Elintapaohjaukseen (terveellinen ravitsemus, riittävä liikunta ja uni)
 2. Työ- ja toimintakyvyn edistämiseen
 3. Mielen terveyden edistämiseen ja ehkäisevään päihdetyöhön ->laaja-alaisesti huomioiden kaikki väestöryhmät
 4. Osallisuuden vahvistamiseen ja yksinäisyyden torjumiseen
 5. Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyyn
 6. Arjen turvallisuuden edistämiseen.
 7. Ennaltaehkäisevän yhdyspintatyön vahvistamiseen hyvinvointialue, kunta ja järjestöt

Lähteet

- Sotkanet. (2023). <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku>
- Thl. (2023). <https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lapset-nuoret-ja-perheet/lasten-ja-nuorten-hyvinvointi-kouluterveyskysely>
- Thl. Terve Suomi -Ilmiöraportit. (2023). https://www.thl.fi/terveysuomi_verkkoraportit/ilmioraportit_2023/index.html
- Finsote. (2020). <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/finsote-tutkimus>
- Kainuun Liitto. (2023). <https://kainuunliitto.fi/tietopalvelut/>
- Laki hyvivointialueiden rahoituksesta 617/2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210617#Pdm46111190615440>

